

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

סיכוי לקצוץ בכס.

דבר דומה למדנו בסנהדרין (דף לט, ב) "מיניה וביה אבא ניזל ביה נרגא" ופירש רש"י "אבא - יער, מעצמו של יער יכנס בתוך הגרזן להיות בית יד, ויקצצו בו את היער".

הגמרא שם כותבת זאת על עובדיה שבא מאדום והוא זה שהתנבא על השמדתם, ועל דוד שיצא מרות המואביה והוא זה שהרג את מואב. כי לפעמים בשביל המלחמה בגויים צריך דווקא משהו שקיבל מהם כוח, שיש לו איזה שייכות אליהם, ולכן הוא יכול לגבור עליהם.

לשון תרגום | מדוע פירש אונקלוס "לכרות עצים" - ענפים

רש"י פירש שלמאן דאמר ש"מן העץ" הוא העץ המתבקע, הכוונה היא שיצא קיסם וניתז למרחוק והרג.

למה לא פירש רש"י בצורה הפשוטה, כמו שלימד אותנו המלמד ב"תלמוד תורה" כשלמדנו פרשת השבוע, שהוא כרת ענפים מהעץ ומתחתיו יושב בן אדם והענף נפל עליו? כי בצורה הזאת הוא פושע, כמו שנראה לקמן לגבי מי שזורק אבן למקום שמצויים בו בני אדם, לכן פירש רש"י שהוא כרת

עצים לאחר שבדק שאין אדם מתחתיו, אלא שניתז קיסם למרחוק והרג.

כך גם מבואר בדקדוק לשון אונקלוס. דהנה אע"פ שבלשון הקודש המילה "עץ" יכולה להתפרש גם על אילן נטוע וגם על גזע כרות [ולכן נחלקו כאן האם מדובר על העץ המתבקע או הידית של הגרזן], מכל מקום בלשון אונקלוס יש חילוק ביניהם, שעץ נטוע מתורגם "אילנא" ואילו עץ כרות מתורגם "אעא" [כי בארמית הצדי"ק והע"י מתחלפים, כמו "חמץ" - "חמיעא", "אריך" - "ארעא"].

והנה בפסוק "ואשר יבא את רעהו ביער לחטוב עצים" מתרגם אונקלוס "למיקץ אעין", ולכאורה היה יותר מתאים לתרגם "אילנין" שהרי הוא בא לחטוב אילנות מחוברים, וכתב על זה מו"ר מעט צרי זצ"ל שאונקלוס פירש שהוא לא בא לכרות

מוסר | שיתוף הפעולה של העץ עם הברזל

מבואר במשנה שלנו שצורת הגרזן היא שהקת שלו אינה עשויה מברזל אלא מעץ, ולכן כשכתוב בתורה "ונשל הברזל מן העץ" אפשר לבאר שהכוונה שהברזל נשטט מעצו - קתו.

מדוע באמת הקת עשויה עץ? כנראה משום שהברזל הוא כבד ואם גם הקת תהיה עשויה ברזל יהיה קשה להניף אותו בתנופה על העץ.

אבל חז"ל מבארים שיש כאן עוד משמעות גדולה: המדרש אומר על הפסוק "ויהי ערב ויהי בוקר יום שלישי" - "יום שנבראו בו גיבורים" [הם דרשו "שלישי" לשון גיבור, כמו שנקרא בשביעי של פסח "ושלישים על כולו"].

איזה גיבורים נבראו ביום שלישי למעשה בראשית? יש אומרים שהכוונה לאילנות שנבראו בו שהם חזקים, כמו "ארזי הלבנון", ויש אומרים שהכוונה לברזל שנברא ביום שלישי [מעניין לציין את דברי הרד"ל שלפי חכמת

הטבע הברזל נעשה כתוצאה משילוב של מים ואוויר, ולכן כל זמן שהיתה האדמה מכוסה במים לא נוצר הברזל].

ממשיך המדרש: "התחילו האילנות מרטטין" [שחששו שהברזל יכרות אותם], אמר להם [הברזל] מה לכם מרטטין? עץ מכם אל יכנס בי ואין אחד מכם ניזוק [שאם שום עץ לא יכנס בי להיות לי לקת, איני יכול לכרות אתכם].

יש מפרשים שהלקח של המדרש הזה הוא המובן של "מהרסיין ומחריביין ממך יצאו". אם אין שיתוף פעולה של איזה בוגד מתוכנו עם האויב, אין לאויב סיכוי לנצח.

ויש מפרשים שזו תוכחה לישראל מול אומות העולם, אם אתם לא מתקרבים אליהם, אם אתם לא עוזרים להם - להיות "הידיית" שלהם, להיות טפלים להם, אין להם שום

אשר יעשה להם", מתרגם אונקלוס "כל די יתמסר להון", וא"כ כאשר אנו אומרים שהקב"ה "מסר" לנו את התורה, הכוונה שהתורה נמסרה לנו לעובדה ולשומרה, לבארה ולגלות את צפונותיה.

זאת כוונת המשנה באבות "משה קיבל תורה מסיני", הקב"ה נתן לו את כל התורה, והוא "מסר" אותה ליהושע ויהושע לנביאים, כדי שהם ישמרו עליה, יעמלו בה, יפרשוה ויגלו את צפונותיה.

לכן אנו מקדימים "מרום" הוא אלוקים בקדמיתא ובתרייתא" - הגילוי הזה של רוממות ה' בנתינת התורה בהר סיני, ממשיך מקדמיתא ועד בתרייתא כי בכל יום דברי התורה הם כנתינתם מסיני. מדוע? כי "צבי ואיתרעי בן ומסר לן אורייתא" הוא בחר בנו למסור לנו את התורה, לחדש בה בכל יום חידושים כנתינתן מסיני.

אז אמנם משה רבנו בודאי לימד אותנו ונתן לנו גם את המקרא, אבל הבסיס של התורה שנמסרה לנו, על מנת שנקרא בה, נדקדק בה, נדרוש אותה, נשכלל אותה ונעמיק בה, זה גופו ועצמו של ספר התורה. לכן הנוסח הכתוב בתוך הספר הוא מה ש"נמסר" לנו, והוא הנקרא "מסורת".

למדנות | ברכת התורה היא על הספר עצמו ולא על הקריאה בו

יש אנשים שטועים בזה, הם חושבים שהעיקר זה התוכן של התורה, ואילו הספר זה בסך הכל כדי שנדע מה התוכן, שהרי דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרים בעל פה... אך אין זה כך, אלא הספר עצמו הוא מה שנמסר לנו מהקדוש ברוך הוא כדי שנקרא בו ונהגה בו, נעמיק ונחדש בו.

יש בזה נפקא מינה לדינא: מי שעלה לתורה על מנת לקרוא בפרשת שמות, ובעל הקורא פתח לפניו את הספר והראה לו והוא בירך ברכת "אשר בחר בנו" אך אז התברר שהבעל קורא התבלבל והספר פתוח בפרשת מקץ, וצריך לגלול עד פרשת שמות, לפי פשטות ההלכה צריך לחזור ולברך כי התברר שהוא בירך על "מקץ" ולא על "שמות".

במבט ראשון זה פלא! הרי העולה ידע שקוראים "שמות" ועל זה היתה כוונתו לברך, ומה אכפת לנו שהבעל קורא הראה לו בטעות על דף אחר כאילו שם נמצאת פרשת שמות?

הרי לנו שאין הברכה על הקריאה אלא על הספר הכתוב שמסר לנו הקב"ה. וכיון שכוונתו היתה לברך על העמוד הזה בספר התורה [ששם סבר שנמצאת פרשת שמות] צריך לחזור ולברך על העמוד הנכון שלא היה פתוח לפניו קודם.

כך גם להיפך: אם הוא התכוון לקרוא בעלייה של רביעי הנמצאת בסוף העמוד, ואחרי שבירך הזכירו לו שצריך עתה

עץ מהאילן, אלא היו לו גזעים חתוכים והוא בא לחתוך אותם לחתיכות לפי מידה, ואז ניתז קיסם והרגו, וכמו שפירש רש"י במשנה.

זוגיות | מי עיקר הבית – האב או האם?

"יש אם למקרא או יש אם למסורת" מבאר רש"י שנחלקו האם עיקר הדרשה לפי הקריאה או לפי הכתוב. הרי שהמילה "אם" משמעותה היא "עיקר".

הבה נתבונן: כאשר אנו רוצים ללמוד מאיזה פסוק או פרשה דין נוסף, אנו מכנים אותו "אב" – "בנין אב", כי האב הוא המוליד, אבל כאשר אנו דנים על ה"עיקר", אנו קוראים לו "אם", כי האם היא עיקר הבית, וכמו שאנו אומרים בימים אלו "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה".

יש גברים ששוכחים את זה וחושבים שכיון שהם המולידים אז ממילא הם גם העיקריים, כל הבית צריך להיות סביבם... אבל זו טעות, עיקר הבית הוא האמא, האם היא עיקר של הבית, "עקרת הבית", וכמבואר בגמרא בבבא מציעא (נט, א) שבמילי דביתא אדם צריך להתכופף לדעת אשתו.

נפלאות לשון הקדש | מה בין "נתן" ל"מסר"

הנה, הכתיבה נקראת "מסורת" והקריאה נקראת "מקרא", מדוע? כתב רש"י בסוכה: "יש אם למסורת כמו שכתב משה ומסר בספר תורה לישראל וזה האם והעיקר ולא כמו שהוא נקרא".

ויש להתבונן הרי בוודאי גם את הקריאה מסר לנו משה רבינו בסיני, וא"כ למה הכתב נקרא מסורת יותר מאשר המקרא.

כדי להבין את זה אנו צריכים תחילה לפרש מה ביאור הפועל "מסר".

בתחילת מסכת אבות אנו למדים "משה קיבל תורה מסיני ו"מסרה" ליהושע" למה כתוב "מסרה" ולא "נתנה"? כך גם אנו מסיימים את ה'אקדמות': "מרום" הוא אלקא בקדמיתא ובתרייתא, צבי ואיתרעי בן ו"מסר" לן אורייתא. מדוע לא אמר ו"יהב" לן אורייתא?

בלשון התרגום המילה "נתן/יהב" והמילה "מסר" הן בעלות משמעויות שונות. "נתן" הוא נתינת דבר לחבירו ומתורגם "יהב", אבל "מסר" בארמית משמעותו "מסירת דבר לחברו לצורך שמירה ומלאכה", כמו "אם לא שלח ידו במלאכת רעהו" שמתרגם אונקלוס "במה דמסר ליה חברה", וכן כשכתוב על הלוויים שהיו ממונים על כלי המשכן "את כל

דירתו הגבוהה והפועלים שלו אינם נזהרים ואבנים קטנות נופלות למטה לחצר, לרשות הרבים או למרפסות שמתחתיו, ולפעמים אפשר לראות מרפסות זרועות אבנים קטנות שמזעזע לחשוב מה היה קורה אילו היה עומד שם ילד... ואמנם יש היום כללים איך צריך להיזהר, לפרוס רשת או להודיע לעוברים ושבים וכו', אבל לא כולם מקפידים על כך, וצריך להיזהר בזה.

וורט | אסיפת העצים לסוכה – חלק ממצוות עשיית הסוכה

"דילמא מחטיבת עצים דסוכה" מבואר בגמרא שהייתה הוא אמינא שיש מצוה לחטוב עצים לסוכה, ומשמע מתוספות שגם למסקנה הגמרא לא חזרה בה מזה לגמרי, אלא שאם כבר יש לו עצים חטובים אין לו מצווה לחטוב, אבל אם אין לו עצים חטובים משמע שיש לו מצווה לחטוב עצים לסוכה.

ותמוה, למה לקצוץ סכך זה יותר מצווה מלהכין שופר או מלקצוץ לולב וכדומה, ובאמת שכך הוא לשון הפסוק "צאו ההר והביאו עלי שמן ועלי זית" הפסוק לא אומר "הכינו סוכות" אלא מצווה על היציאה אל ההרים לקצוץ ענפים לסכך, כי חלק מצורת המצווה היא לצאת לשדות ללקט את המינים והסכך. ובאמת ברש"י על התורה משמע שהוא מבאר את הפסוק "באספך מגרנך ומיקבך" – "בזמן שאתה אוסף את הפסולת של הגורן והיקב לצורך הסוכה" כמו שדרשו חז"ל מהפסוק הזה שהסכך צריך להיות עשויה מפסולת גורן ויקב, ובסוכה (ט, ב) כתב רש"י שהסיבה שמחובר פסול

היא כי לא "אספו" אותו שהרי הוא מחובר. והיינו שהאיסוף של הסכך לסוכה הוא חלק מהמצווה. וכן בראש השנה (דף יג, א) ביאר רש"י שהטעם שחג הסוכות נקרא "חג האסיף" כי אוספים אז את הסכך, את הפסולת גורן ויקב מהשדה.

למדנו מכל זה שאסיפת הסכך היא חלק מצורת המצווה, אז אמנם מבואר בסוגיא שאם הוא בא ליער לאסוף עצים ומצא עצים כרותים אין לו מצווה לכתות חדשים, ומסתמא גם אם הוא מצא את זה ליד ביתו הוא לא צריך לכתת דווקא ליער, אבל עצם האיסוף והלקיחה וההתעסקות בפסולת גורן ויקב בשביל ליצור מזה סוכה, זה חלק מהמצווה.

לקרוא את הקטע הקודם, עליית שלישי, אינו צריך לחזור ולברך כי שני הקטעים נמצאים באותו עמוד שהיה פתוח לפניו, למרות שהוא לא התכוון כלל לקרוא שם!

בהכרח יש להסיק שהברכה חלה על כל מה שפתוח לפניו, אע"פ שלא היה בדעתו לקרוא את העליה הזאת, כי הברכה היא לא על התוכן שאותו הוא בא לקרוא, אלא על הספר והאותיות שלפניו. עצם האותיות הללו שכתבן משה "ומסרן לישראל".

מקרא | אמרתי אעלה בתמר

מדברי הגמרא אנו רואים שכאשר רוצים לקטוף תמרים זורקים אבן על עץ התמר, וכך הפירות נופלים על הארץ. הסיבה שכך קוטפים את הפירות, כי התמר הוא עץ גבוה ובגלל הקוצים שלו קשה לטפס עליו. היום ישנן מנופים מיוחדים שמקיפים את התמר מכל הכיוונים ועולה לגובה כדי לגדוד תמרים, אבל פעם גדידת תמרים היתה מלאכה קשה והיו עושים זאת עם זריקת אבנים.

בשיר השירים הקדוש ברוך הוא ממשיך את אהבתו לישראל למי שכל כך רוצה תמרים אבל הוא לא יכול להגיע אליהם, אז הוא מטפס על הקוצים, "אמרתי אעלה בתמר, אוחזה בסנסיניו". מוסיף הקב"ה שאף על פי שהתמר הוא לא פרי כל כך חשוב ששווה לטפס בשבילו על קוצים, אבל בעיניו אשכולות התמר הזה, כנסת ישראל, נחשבים כמו "אשכולות הגפן". הגפן הוא פרי חשוב אבל הוא נמצא על הארץ ובוצרים אותו

בקלות. עם ישראל נחשב בעיני הקב"ה כמו אשכולות הגפן שגדלים על עץ תמר ששווה בשבילם לעלות ולטפס על הקוצים...

למעשה | זהירות בשיפוץ דירות גבוהות

מבואר בסוגיא שלנו כמה הלכות בדין אדם שזרק אבן ברשות הרבים, והדבר מצוי מאד כאשר אדם משפץ את

כעין דירתו כל השנה, זה רק כלפי הסוכה שלך, אבל את הסוכה של הגוי שאתה נכנס אליה בשביל לאכול בה, אין חובה לקשט ולהדר לעשותה "כעין תדורו".

ולכן באמת מצאנו שלפי הר"ן אדם חייב לעשות לו סוכה אפילו אם הוא לא מתכנן לאכול ולישון בה. שהרי כתוב במשנה שאסור להתיר את סוכתו ביום השביעי לקראת ערב, ומבאר הר"ן שלמרות שהוא כבר לא יאכל וישן בסוכה לא יתיר אותה כי צריך שתהיה לו סוכה שבעה ימים. וזאת הסוכה שיש מצווה לבנות אותה לדעת רש"י.

חינוך | מדוע הכאת בן גמיר אינה נחשבת הכשר מצוה

מבואר בגמרא שגם כאשר הבן גמיר יש מצווה להכותו, משום "סר בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך". והנה, בוודאי שיש לזה איזו תכלית, הרי ברור שאין התורה חפצה בהכאת ילד ללא סיבה ח"ו. זכורני שהרב דסלר במכתב מאליהו מבאר שזה כדי לפתח הכנעה אצל הילד. הרמח"ל באחד מספריו מבאר על פי הקבלה שזה מסיר את הקליפה הירוקה של הילד.

אלא שאם יש מטרה בהכאה הזו, הרי שוב זה לכאורה כמו "הכאת בן שלא גמיר" שאינה נחשבת "מצווה" אלא "מכשיר מצוה". שהרי אילולי היה הצורך למטרה זו – לא היתה מצווה בעצם ההכאה.

גם עצם ההנחה שיש מצווה להכות ילד ללא עוול בכפו, בשביל טעם כזה או אחר, נשמעת מופלאה.

מבאר רבינו משה פיינשטיין זצ"ל שכאשר הגמרא מדברת על "בן גמיר" הכוונה לבן שחטא ומגיע לו עונש, אלא שאחר כך תיקן את דרכיו מעצמו וחזר לדרך הטובה. האם יש להענישו על העבר? הרי זה תלוי בשאלה חינוכית גדולה: מהי מטרת הענישה - האם להחזירו לדרך הטובה או ללמדו שיש "מחיר" להתנהגות שלילית? הפסוק מלמד אותנו שהאפשרות השניה היא הנכונה, ולכן גם אם הילד מעצמו חזר לדרך הטובה יש מצווה להענישו על העבר, כדי ללמדו "שכר ועונש", הכנעה [או הסרת הקליפה הירוקה, עפ"י קבלה].

כעת מובן: מכיון שהמצווה היא להענישו על העבר ולא בשביל להשיבו למוטב מכאן ואילך, אין זה נחשב "הכשר מצוה" אלא "מעשה מצוה". נכון אמנם שאילו לא היה חוטא לא היתה מצווה להענישו, אבל הרי זה כמו מצות מזוזה שאילו לא היה מתגורר בבית לא היה מחוייב בה ובכל זאת לא עולה על הדעת להחשיבה כ"הכשר מצוה". רק אילו היינו מניחים שמטרת הענישה היא על העתיד, כדי להשיבו בתשובה, זה היה נחשב "הכשר מצוה" בעלמא, שהרי אילו ישוב מעצמו לדרך טובה לא תהיה מצווה להכותו.

בזה נבין דבר פלא שמצאנו אצל כמה מרבתינו שהיו טורחים בהשגת הסכך ובנשיאתו אל ביתם. מפורסמים התמונות של הסטייפלער עם רבי חיים קניבסקי שהם גוררים וסוחבים את הסכך בעגלות.

כשהייתי בחור בישיבת פונוביז' לצעירים, היתה לנו בעשרת ימי תשובה חוויה גדולה לראות את רבי חיים קניבסקי מגיע עם בניו הגאונים שליט"א לחורשה שמאחורי הישיבה, בשביל לקטוף עצים לסכך. לא ראינו אותו מכין שופר וגם לא קוטף לולב... מדוע הוא טרח כל כך להשתתף באסיפת הסכך?

וזה מדוקדק לפי דברי רש"י הנ"ל שהסכך זה מהתבואה שאוספים. כמובן שאפשר לשמור סכך משנה לשנה [גם בני הכרכים הורישו את לולביהם לבני בניהם...] אבל עיקר המצווה זה האיסוף ממה שהארץ מביאה לנו.

זווית אישית | "הסכמה" מן השמיים...

התעוררתי לחידוש הזה – שהאיסוף הוא חלק ממצוות הסוכה – לפני כמה שנים, ואף זכיתי להוציא על זה קונטרס קטן. והנה, באותה השנה צעדתי ברחוב ומישהו מבקש ממני עזרה לסחוב ענפים לסכך, קודם לכן לא קיבלתי מעולם כזו בקשה מאיש... מאד התרגשתי ואמרתי לו "הרי זה מה שחידשתי השנה שחלק ממצוות הסוכה היא באיסוף הסכך מן השדה", והרגשתי בזה מין "הסכמה" מלמעלה לחידוש הזה.

למדנות | "שני דינים" במצוות סוכה

מבואר ברש"י שגם למסקנת הגמרא שחטיבת הסכך אינה מצווה, מכל מקום עשיית הסוכה היא כן מצווה. וכתבו האחרונים שמקורו של רש"י הוא מהפסוק "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים" שיש מצווה גם על עשיית הסוכה [ואמנם בפשטות כוונת הפסוק שיקבע את ביתו בסוכה, אבל כך ביארו האחרונים את שיטת רש"י]. והאחרונים הקשו על רש"י שהרי יוצאים ידי חובה אפילו בסוכה של גוים נשים קטנים ובהמה.

ונראה לבאר שבאמת יש שני דינים בסוכה. יש דין אחד לצאת לגלות ולא לאכול ולישון מחוץ לסוכה, ולזה מועיל גם סוכת גנב"ך, אפילו שלכאורה אין בה שום קדושה, שהרי זו סוכה של גוי.

אך מלבד זאת יש עוד דין, שכל אדם צריך לעשות לו סוכה שהיא ביתו, ועל הסוכה הזו דורשת הגמרא ששורה עליה קדושה כמו קרבן שלמים. המצווה שכתב רש"י לעסוק בעשיית הסוכה מתייחסת לסוכה הזו.

ונראה לי פשוט שהחיוב לפאר ולקשט את הסוכה לעשותה

מקצועות חול המכונה "מורה".

אני למדתי בתלמוד תורה "תורת אמת" בבני ברק, אצל המחנך הנפלא והאהוב הרב מאיר מונק זכר צדיק לברכה, והוא היה מקפיד שיכנו גם את מורי מקצועות החול "רב'ה".

מהסוגיא שלנו יש מקור לשיטתו, שהרי אפילו הנגר נקרא רבו של השוליא שלו והוא יכול להכותו אפילו כאשר הוא גמיר, וגם עליו נאמר יסר בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך. כי באמת יש מצווה ללמד אומנות, וזהו חלק בלתי נפרד מחינוך הילד.

השקפה | לימוד אומנות בזמן הזה

אני מכיר מישהו ששלח את בנו ללמוד תורה בשיבת חברון המעטירה, אך כדי לקיים גם את ה"ללמד אומנות" הוא היה שולח אותם לעשות "רישיון נהיגה למשאית", כדי שתהיה להם אומנות "מן הצד".

כיום, ברוך השם גם בתורה עצמה יש בה הרבה הרבה אומנויות, יש צורך בהרבה הרבה מלמדים, רבנים, עורכי ספרים, מוסרי שיעורים, דיינים, מורי הוראה, כותבי סת"ם, ועוד ועוד.

בית הוראה | המכה בנו בזמן הזה ומת – האם פטור מגלות?

בימינו, כתבו גדולי התורה, שברוב המקרים, כמעט כל הכאה היא בגדר של "מכה בנו גדול", שעובר בזה על "לפני עיור" כי זה גורם לו לבעט. אין בהן תועלת.

מדוע זה כך? כי אנו חיים בדור שלא יודע לקבל כפייה. אנו זקוקים לפיתוי. גם הקדוש ברוך הוא מדבר אלינו בצורה כזאת, הוא מושך אותנו אליו באהבה כמו שכתוב "ולקחתיה המדבר ודיברתי אל ליבה". אין כאן המקום להאריך בדבר חשוב זה.

לפי זה יש להסתפק האם בימינו ישנתנה הדין, ומי שיכה את בנו וימיתהו בשגגה לא יהיה זה נחשב להכאה של מצווה ולא יפטור מן הגלות.

חינוך | להתייחס בכבוד גם אל מורי מקצועות החול!

בתלמודי התורה יש גישות שונות איך להתייחס למורים המלמדים מקצועות חול. יש כאלה שמבדילים בין המלמד של מקצועות קודש המכונה "רב'ה", לבין המלמד של

